

Concept and classification of principles public procurement

Поняття та класифікація принципів здійснення публічних закупівель

Andriy Dovbenko

Ключові слова:

принципи, система принципів, базисні засади, публічні закупівлі, закордонний досвід, законність, прозорість, гласність.

Key words:

principles, system of principles, basic principles, public purchases, foreign experience, legality, transparency, publicity.

Постановка проблеми. Подальші кроки у становленні України як європейської держави поставили перед нею низку пріоритетних завдань, спрямованих на: повагу до спільних цінностей і прогресу в наближенні до Європейського Союзу в політичній, економічній і правовій сферах; адаптацію законодавства в Україні, що сприятиме її поступовій економічній інтеграції; розбудову сталої та розвинутої ринкової економіки; впровадження політичних, соціально-економічних, правових і інституційних реформ; розвиток торгівлі й інвестицій і заохочення конкуренції; внесок прозорого, недискримінаційного, конкурентного і відкритого тендерного процесу у сталий економічний розвиток¹. З метою реалізації завдань, окреслених у межах Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС), Європейським Співтовариством з атомної енергії та державами-членами зазначених організацій Україна прийняла низку зобов'язань, серед яких ключове місце посідає реформування публічних закупівель шляхом послідовного наближення законодавства України у сфері державних закупівель до acquis ЄС і створенням їх ефективної системи на основі принципів, якими вони регулюються.

Отже, важливим компонентом функціонування системи публічних закупівель є належне правове регулювання. Сьогодні процедура здійснення публічних закупівель в Україні регламентується багатьма законодавчими та підзаконними актами, до яких систематично вносяться зміни і доповнення, спрямовані на їх узгодження з європейськими положеннями та стандартами. Водночас нестабільність правового регулювання у досліджуваній сфері призводить до неоднозначного тлумачення принципів і правил здійснення публічних закупівель.

У процесі аналізу наближення законодавства України до acquis ЄС пріоритетного значення набуває дослідження принципів регулювання державних закупівель і узагальнення критеріїв їх класифікації.

Стан дослідження. Зазначений напрямок досліджували в різні часи багато вітчизняних і закордонних науковців, а саме: М. Афанасьєв, У. Бурханов, М. Галушак, О. Дрозд, О. Джафарова, В. Зубар, Л. Катроша, К. Кічік, О. Критенко, В. Колотій, О. Кулак, О. Овсянюк-Бердадіна, А. Олефір, М. Остап'юк, Г. Пінькас, В. Смиринський, І. Смотрицька, Є. Соболев, Н. Ткаченко, А. Храпкін, І. Школьник та інші.

Метою статті є визначення поняття та надання авторського бачення системи принципів здійснення публічних закупівель.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні принципи є підґрунтям поетапної реалізації процедури публічних закупівель. Кожен із принципів формує комплекс визначених загальнообов'язкових правил і позитивних дій учасників публічних закупівель, у межах яких реалізується добросовісна конкуренція серед учасників, дотримується максимальна економія й ефективність, реалізується відкритість і прозорість на всіх стадіях закупівель, дотримуються права учасників, здійснюється об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій, забезпечується запобігання корупційним діям і зловживанням.²

¹ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 40. – Ст. 2 021.

² Про публічні закупівлі : Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII // Відомості Верховної Ради. – з 2016. – № 9. – Ст. 89.

На кожній стадії уповноважені суб'єкти відстежують за допомогою контрольно-наглядових заходів комплексність дотримання системи принципів публічних закупівель, які оглядово визначені ст. 3 Закону України «Про публічні закупівлі» на основі директив ЄС щодо державних закупівель.

Так, у межах дослідження М. Письменної здійснено розмежування контрольно-наглядових заходів, які реалізують суб'єкти публічної адміністрації під час забезпечення дотримання принципів державних закупівель, в основі яких лежать такі базові критерії: підзвітність витрачання коштів у державному секторі економіки; забезпечення чесності у процесі державних закупівель; належний рівень прозорості; сумлінна конкуренція; економічність витрат; сприяння ефективності державних договорів; пропорційність; рівність; стабільність; виконання.³ Отже, у межах кожного принципу закладений перелік законодавчо визначених правил, які є загальнообов'язковими для виконання як суб'єктами господарювання, так і посадовими особами, дотримання яких контролюють органи публічної влади. Порушення положень принципів публічних закупівель є підставою для вжиття заходів адміністративного примусу до винних.

Принципи здійснення публічних закупівель – це сукупність принципів, визначених у межах національного та європейського законодавства, які відображають загальнообов'язкові правила і стандарти, спрямовані на узгодження процедур публічних закупівель в Європейському Союзі.

Водночас у роз'ясненнях Міністерства економічного розвитку і торгівлі України зазначається, що в разі виявлення порушень і недотримання положень принципів публічних закупівель замовником можуть застосовуватися засоби громадського контролю. Роз'яснення містить низку принципів, визначених у Конституції України, Законі України «Про публічні закупівлі», Бюджетному кодексі України.

У наукових працях зауважується неоднозначна позиція щодо вичерпного переліку принципів публічних закупівель. Наукові погляди зводяться до сукупності принципів, які лежать у площині конституційного, антимонопольного, адміністративного й інших галузей права, сфера дії яких поширюється на публічні закупівлі.

Серед науковців немає однозначної позиції щодо системи принципів, на яких повинна ґрунтуватися процедура здійснення публічних закупівель. Усе зазначене дає підстави узагальнити принципи, які стосуються сфери публічних закупівель і визначити критерії їх класифікації.

В. Прятко і К. Крищенко виокремлюють таку систему принципів у сфері публічних закупівель: справедливість і рівноправність учасників; транспарентність (прозорість) державних закупівель; ефективність і економічність використання державних коштів; контрольованість та відповідальність.⁴

О. Критенко зазначає, що міжнародною спільнотою мають бути розроблені єдині стандарти та критерії публічних закупівель, які б були пов'язані із принципами прок'юременту (procurement). Вони містять: транспарентність, підзвітність і дотримання процедур, відкриту й ефективну конкуренцію, рівноправність, неприпустимість дискримінації, економічність, ефективність. Зазначені принципи він відносить до основних, поряд з якими виокремлює низку допоміжних: надійність документального й інформаційного оформлення, високу компетентність спеціалістів, підпорядкування потреб держави загальним потребам.⁵ Керуючись зазначеними поглядами, деякі науковці розподіляють принципи на дві групи відповідно до джерел походження: закріплені в міжнародних нормативно-правових актах і закріплені в національному законодавстві.

Л. Катроша, аналізуючи систему принципів публічних закупівель, зазначає, що найбільш релевантними і такими, що взаємовиключають один одного та не дублюються, є принципи економічності, ефективності, гласності, конкурентності, та відповідальності.⁶ Науковець акцентує увагу на дублюванні змістовного наповнення принципів між собою. Зазначена позиція є дискусійною через обґрунтування вченими розширення системи принципів публічних закупівель. У численних законопроектах обґрунтовується до-

³ Письменна М. Контроль дотримання принципів державних закупівель / М. Письменна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2016. – Вип. 22. – С. 176–179.

⁴ Прятко В., Прищенко К. Система державних закупівель : фінансовий аспект / В. Прятко, К. Прищенко // Ефективна економіка. – 2013. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2003>.

⁵ Критенко О. Сутність та особливості функціонування системи державних закупівель / О. Критенко // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=461>.

⁶ Катроша Л. Система державних закупівель в Україні: теоретичні аспекти / Л. Катроша // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2012. – Вип. 2 (7). – С. 98–107 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12klvuta.pdf>.

цільність внесення змін до ст. 3 «Принципи здійснення публічних закупівель» Закону України «Про публічні закупівлі» в частині їх доповнення принципом невторчання контролюючого органу у процес проведення закупівель, що сприятиме вільному перебігу процесу закупівлі,^{7, 8} принципом ініціювання інновацій.⁹

Ю. Журик, виокремлюючи джерела антимонопольно-конкурентного права, відносить до них правові принципи, які він поділяє на загальні та спеціальні. До загальних, на думку науковця, належать принципи вільного вибору виду діяльності, законності, державного регулювання відносин, а до спеціальних принципів він відносить: захист економічної конкуренції; недопущення зловживання монополією становити; недопущення та відповідальність за недобросовісну конкуренцію; спеціальне регулювання сфер природних монополій; контроль за монополіями утвореннями і концентрацією; захист вітчизняних товаровиробників від недобросовісної іноземної конкуренції.¹⁰ Здійснений розподіл принципів на загальні та спеціальні є слушним із позиції урегулювання багатьох антимонопольно-конкурентних правовідносин.

Під час аналізу наукових праць, присвячених дослідженню системи принципів права, ми дішли проміжного висновку про доцільність об'єднання принципів у сфері публічних закупівель у групи, що сприятиме врегулюванню багатьох правовідносин, які виникають під час реалізації процедур публічних закупівель, їх оскарження, здійснення державного регулювання та контролю, притягнення винних до відповідальності.

Розглядаючи наукові напрацювання щодо класифікації правових принципів, можна навести низку узагальнених поглядів на питання. Так, О. Джафарова, досліджуючи дозвільні процедури, виокремлює систему принципів дозвільної діяльності органів публічної влади, до яких відносить: 1) принципи формування органів публічної влади (інституційного розподілу, децентралізації влади, поліцентричності, прозорості процедури формування певного органу); 2) загальні принципи діяльності органів публічної влади (верховенства права, законності, відкритості, пропорційності, підконтрольності); 3) процедурні принципи діяльності органів публічної влади (доступність послуг публічної адміністрації, неупередженість, участь в ухваленні рішень, заснованість на законі, прозорість). Водночас дослідниця зазначає, що закріплення громіздкого переліку принципів не покращить ситуацію, оскільки основна мета – визначити базові ідеї розвитку суспільства.¹¹

Деякі науковці, розглядаючи систему принципів провадження у справах про недобросовісну конкуренцію, що межує зі сферою нашого дослідження, відносять до неї систему принципів адміністративного процесу.¹² Аргументуючи свою позицію тим, що під час розгляду справ про недобросовісну конкуренцію в судовому порядку поряд з системою принципів антиконкурентного законодавства реалізується система принципів адміністративного процесу.

І. Криворучко виокремлює конституційно-правові принципи адміністративної процедури. Зазначену позицію авторка обґрунтовує врегулюванням адміністративної процедури конституційними та законодавчо визначеними принципами. До останніх вона відносить систему принципів, визначених у проекті Адміністративно-процедурального кодексу України і законодавстві, яким регламентуються ті чи інші адміністративні процедури.¹³

⁷ Пояснювальна записка до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких законів України щодо здійснення моніторингу закупівель від 30 березня 2017 р. № 4738-д [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=4738-%E4&skl=9.

⁸ Соболь Є. Захист прав і свобод інвалідів через призму реалізації людино центристського підходу в діяльності органів публічної влади / Є. Соболь // Підприємство, господарство і право. – 2017. – № 4. – С. 120–123 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : pgr-journal.kiev.ua.

⁹ Малолітнева В. Правове регулювання здійснення державних закупівель інновацій як засобу реконструкції України / В. Малолітнева // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 3. – С. 109–113.

¹⁰ Журик Ю. Джерела антимонопольно-конкурентного права України / Ю. Журик // Приватне право і підприємництво. – 2014. – Вип. 13. – С. 160–164 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2014_13_50.

¹¹ Джафарова О. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: питання теорії та практики : [монографія] / О. Джафарова. – Х. : Діа плюс, 2015. – 688 с.

¹² Когут О. Особливості адміністративних проваджень у справах про недобросовісну конкуренцію : дис. ... канд. юр. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. Когут ; Національна академія державної державної податкової служби України. – Ірпінь, 2004. – 220 с.

¹³ Криворучко І. Конституційно-правові принципи адміністративної процедури в Україні / І. Криворучко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2016. – № 2 (29). – С. 33–39.

Розглядаючи принципи адміністративного процесу й окремих проваджень, насамперед у справах про адміністративні правопорушення, С. Беньковський наводить низку поглядів на систему принципів, які доводять відсітність однозначної позиції, що мала б відповідне законодавче підтвердження.¹⁴

Досить цікавою щодо визначення системи принципів права є думка А. Пухтецької¹⁵, яка поділяє принципи права:

- а) за джерелами нормативного закріплення і надає перелік міжнародних і вітчизняних нормативно-правових актів, які визначають базові принципи адміністративного права;
- б) за призначенням, де основою поділу є зміст діяльності органів публічної влади, визначено дві групи принципів: 1) принципи організації публічної адміністрації; 2) принципи діяльності публічної адміністрації, зокрема і взаємостосунків їх органів із приватними особами. Остання група поділяється на: а) матеріальні принципи, які визначають загальні засади взаємостосунків органів публічної адміністрації з громадянами й іншими приватними особами; б) процедурні принципи, які визначають загальні засади адміністративних проваджень.

Доцільність зазначеної класифікації обґрунтовується європейським вектором розвитку адміністративного права та запровадженням нової ідеології функціонування виконавчої влади як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних і громадських послуг.¹⁶ Відповідний напрямок реформування органів виконавчої влади закладений у Концепції адміністративної реформи в Україні та спрямований на оновлення функціонування органів публічної влади у сфері публічних закупівель.

Зважаючи на вищезазначене, вважаємо за доцільне здійснити розподіл принципів забезпечення публічних закупівель на загальні та спеціальні.

1. Загальні принципи: верховенства права; законності; гласності; відкритості; пріоритету прав і свобод людини і громадянина; рівності громадян перед законом. Такі принципи спрямовані на забезпечення будь-якого наряду й етапу здійснення публічних закупівель.
2. Спеціальні принципи, які спрямовані на врегулювання окремих процедурних моментів під час здійснення публічних закупівель. Виокремлюючи зазначену групу принципів, ми будемо спиратися на ключові положення законодавчих актів у сфері запобігання і протидії дискримінації, здійсненні державного нагляду (контролю) у сфері господарювання, запобігання корупції, організації та діяльності органів публічної влади тощо.

Їх можна умовно об'єднати у такі підгрупи:

- а) інституційні – принципи, спрямовані на професіоналізацію публічних закупівель, узгодження державного регулювання і контролю у сфері публічних закупівель (професіоналізацію публічних закупівель; наділення повноваженнями; розподіл компетенції; узгодженості дій; використання повноважень із належною метою; об'єктивності та неупередженості здійснення державного нагляду (контролю); незалежності органу оскарження; дотримання умов міжнародних договорів України)¹⁷;
- б) матеріальні принципи, які спрямовані на забезпечення ефективного і прозорого здійснення закупівель (максимальну економію й ефективність; відкритість і прозорість на всіх стадіях закупівель; захист національного товаровиробника; об'єктивну та неупереджену оцінку тендерних пропозицій, відповідальність за свої дії; об'єктивні критерії ухвалення рішень);
- в) процедурні принципи, які спрямовані на урегулювання чітко визначених питань здійснення й оскарження процедури публічних закупівель (доступу до публічних послуг, своєчасності та розумного строку, презумпції правомірності дій і вимог особи; гарантування права особи на участь у позасудовому й адміністративному провадженні; гарантування правового захисту)¹⁸;

¹⁴ Беньковський С. Правові засади та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / С. Беньковський ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х., 2009. – 219 с.

¹⁵ Пухтецька А. Європейські принципи адміністративного права та їх запровадження в законодавстві України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / А. Пухтецька ; Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України. – К., 2009. – 214 с.

¹⁶ Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98.

¹⁷ Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності від 5 квітня 2007 р. № 877-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.

¹⁸ Проект Адміністративно-процедурного кодексу від 3 грудня 2012 р. № 11 472 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44893.

- г) антидискримінаційні принципи, які спрямовані на створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель і розвиток добросовісної конкуренції (недискримінацію учасників; забезпечення рівності прав учасників і замовників публічних закупівель; добросовісну конкуренцію серед учасників; забезпечення рівності перед законом; забезпечення рівних можливостей учасників публічних закупівель)¹⁹;
- д) антикорупційні – запобігання корупційним діям і зловживанням; забезпечення доброчесності посадових осіб; належна підготовка документів публічного характеру.²⁰

Висновки. Отже, у підсумку варто зазначити, що в межах статті запропоновано розподіл принципів забезпечення публічних закупівель на загальні та спеціальні. Останню групу принципів запропоновано представити у вигляді таких підгруп: а) інституційні; б) матеріальні; в) процедурні; г) антидискримінаційні; д) антикорупційні. Впровадження такої системи принципів у сфері публічних закупівель забезпечить повноцінну реалізацію визначених у законодавстві ЄС єдиних стандартів і критерії публічних закупівель.

Анотація

У статті на основі поглядів науковців і аналізу спеціальної літератури визначено поняття принципів публічних закупівель. Проаналізовано законодавство у сфері публічних закупівель, а також закордонну практику з досліджуваного питання. Наведено класифікацію принципів публічних закупівель. Порівняно із Законом України «Про публічні закупівлі», запропонований перелік принципів містить більше базисних засад процедури публічних закупівель.

Summary

In the article, the concept of principles of public procurement is determined on the basis of the views of scientists and the analysis of special literature. Analyzing the legislation in the sphere of public procurement, as well as foreign practice on this issue, the classification of principles of public procurement is given. In comparison with the Law of Ukraine "On Public Procurement", the author proposed a list of principles, has a wider list of basic principles on which the procedure for public procurement should be based.

Використана література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 40. – Ст. 2021.
2. Про публічні закупівлі : Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 9. – Ст. 89.
3. Письменна М. Контроль дотримання принципів державних закупівель / М. Письменна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2016. – Вип. 22. – С. 176–179.
4. Прядко В., Прищенко К. Система державних закупівель: фінансовий аспект / В. Прядко, К. Прищенко // Ефективна економіка. – 2013. – № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2003>.
5. Критенко О. Сутність та особливості функціонування системи державних закупівель / О. Критенко // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=461>
6. Катроша Л. Система державних закупівель в Україні: теоретичні аспекти / Л. Катроша // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2012. – Вип. 2 (7). – С. 98–107 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12klvuta.pdf>.

¹⁹ Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5207-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 32. – Ст. 412.

²⁰ Каліна А., Дерев'янкін В., Нільсон С., Шатковський С. Звіт про методи боротьби з корупцією у сфері державних закупівель: передовий міжнародний досвід. Гармонізація системи закупівель в Україні зі стандартами ЄС / А. Каліна, В. Дерев'янкін, С. Нільсон, С. Шатковський. – 2015. – 133 с.

7. Пояснювальна записка до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких законів України щодо здійснення моніторингу закупівель від 30 березня 2017 р. № 4738-д [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=4738-%E4&skl=9.
8. Соболь Є. Захист прав і свобод інвалідів через призму реалізації людиноцентристського підходу в діяльності органів публічної влади / Є. Соболь // Підприємство, господарство і право. – 2017. – № 4. – С. 120–123. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : pgp-journal.kiev.ua.
9. Малолітнева В. Правове регулювання здійснення державних закупівель інновацій як засобу реконструкції України / В. Малолітнева // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 3. – С. 109–113.
10. Журик Ю. Джерела антимонопольно-конкурентного права України / Ю. Журик // Приватне право і підприємництво. – 2014. – Вип. 13. – С. 160–164 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pprip_2014_13_50.
11. Джафарова О. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: питання теорії та практики : [монографія] / О. Джафарова. – Х. : Диска плюс, 2015. – 688 с.
12. Когут О. Особливості адміністративних проваджень у справах про недобросовісну конкуренцію : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. Когут ; Національна академія державної державної податкової служби України. – Ірпінь, 2004. – 220 с.
13. Криворучко І. Конституційно-правові принципи адміністративної процедури в Україні / І. Криворучко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2016. – № 2 (29). – С. 33–39.
14. Беньковський С. Правові засади та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / С. Беньковський ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х., 2009. – 219 с.
15. Пухтецька А. Європейські принципи адміністративного права та їх запровадження в законодавстві України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / А. Пухтецька ; Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України. – К., 2009. – 214 с.
16. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98.
17. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності від 5 квітня 2007 р. № 877-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.
18. Проект Адміністративно-процедурного кодексу від 3 грудня 2012 р. № 11472 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44893.
19. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5207-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 32. – Ст. 412.
20. Каліна А., Дерев'янкін В., Нільсон С., Шатковський С. Звіт про методи боротьби з корупцією у сфері державних закупівель: передовий міжнародний досвід. Гармонізація системи закупівель в Україні зі стандартами ЄС / А. Каліна, В. Дерев'янкін, С. Нільсон, С. Шатковський. – 2015. – 133 с.

Андрій Довбенко,

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права